

Biškopības nozares apskats par 2023. gadu

Ekonomiski smags gads nozarei. Neskatoties uz visu resursu sadārdzināšanos, inflācijas apstākļos medus cenas stabili nemainīgas, ar tendenci samazināties. Vēl gads zīmīgs ar to, ka nozarē strādājošie nesaņēma nekādu atbalstu no valsts vai lauku attīstības fondiem, kas situāciju vēl vairāk dramatizēja.

Gads iesākās ar siltu laiku (0 °C līdz +5 °C), sniega vietā lietus, bišu saimēs nemiers, atsākās perošana, kas iepriecina tikai ērces *varroa*, kurām nu ir iespēja pārtraukt badošanos un nodoties vairošanās instinktiem. Biškopim jāizmanto visas savas zināšanas, lai mazinātu siltuma radītos apstākļus un noturētu bišu saimes ziemošanas stāvoklī. Tikai februāra beigās ziema atgriežas ierastās sliedēs un nomierina satrauktās bites no pārāgrā pavasara svinēšanas.

Kaut kas līdzīgs pavasarim sāk veidoties no 15. marta, un saimēm, kuras ir izdzīvojušas, marta beigās uzdzied pirmais nektāraugs – lazdas. Lai arī aprīlī laiks pieturas vēss, ar lielām temperatūru svārstībām, bišu saimēs nomainās ziemojošās bites, un ap 18. aprīli saimēs jau var redzēt pirmo ienesto nektāru, saimes attīstās.

Laiks kļūst siltāks un sāk ziedēt nopietnāki nektāraugi – blīgznas, kļavas, un aprīļa beigās (no 23. līdz 25. aprīlim) biškopji var paplašināt bišu dores ar medus telpām. Pavasaris ir agrs un ienesums pietiekams, lai maija beigās jau varētu noņemt aizvākotās medus telpas.

Ar pirmo ienesumu nosvārstās medus iepirkuma cena un vairumtirdzniecībā no 3 eiro tā nokrīts līdz 2,80 eiro par kilogramu medus. Neskatoties uz sauso pavasari, salnās nosalušajiem ķiršiem, plūmēm, bumbieriem un citiem nektāraugiem, medus raža maijā ir pietiekami laba (30–40 kg medus no saimes), tomēr mainīgajos laika apstākļos jūnija sākumā nācās krietni pastrādāt, lai atturētu bišu saimes no spietošanas. Nepieciešamas bija biškopja zināšanas, praktiskā pieredze, lai saglabātu saimes spēku un nesamazinātu produktivitāti. Medus cenas turpina kristies un jūlijā vairumtirdzniecības cena vairs tikai 1,90–2,10 eiro par kilogramu. Mazumtirdzniecībā un tirdziņos biškopji vēl cenšas noturēt cenu 6–7 eiro/kg, tomēr bieži medus tiek piedāvāts arī par 4 eiro/kg. Šo tendenci veicina Eiropā importētie medus viltojumi, kuru apjomi pārsniedz iepriekšējo gadu summu. Neraksturīgi gara sezona (oktobra sākumā +18 °C), ienesums septembrī no izsvīduma. Griķos un viršos ienesums nebija pietiekami iepriecinošs,

tikai knapi sedza ceļošanas izdevumus, bet kopumā medus gads bija izdevies labs.

Neskatoties uz slikto medus tirgu, pārējiem biškopības produktiem noiets tirgū ir ļoti labs un veidojas pat neliels deficīts. Bišu māšu peru pieniņš līdz gada beigām vairs tirgū nav atrodamas. Ziedputekšņiem cena nedaudz cēlusies (vairumtirdzniecībā 14 eiro/kg, mazumtirdzniecībā 20 eiro/kg), propolisam arī (50–80 eiro/kg), bet bišu maizei sākumā (septembris–oktobris) cena nokritās, jo bija labs bišu maizes ieguves gads, bet uz gada beigām jau stabilizējās (33–40 eiro/kg), un tas apliecina, ka biškopjiem nav jākoncentrējas tikai uz medus ražošanu, īpaši, ja medus tirgus stagnē, bet jābūt fleksibliem un jāprot patērētājam piedāvāt produktu dažādību. Tikai ar medu vairs nevienu nepārsteigsi, jāiet laikam līdzi un jāieklaušās, ko vēlas patērētājs un par ko ir gatavs maksāt.

Garais ienesuma gads neļāva bitēm augustā gatavoties ziemošanai, attīstība saimēs turpinājās arī septembrī, un biškopji savus bišu saimju ieziemošanas darbus pārcēla uz septembri. Kāds būs rezultāts, redzēsim pavasarī, bet tagad jau skaidrs, ka arī *varroa* ērcēm šī sezona bija garāka un invāzija spēcīgāka. Vai biškopis to paredzēja un mācēja bites attīrīt no šiem parazitāriem? Arī vēlajam ienesumam var būt negatīvas sekas uz bišu saimju sekmīgu ziemošanu, jo šī barība nav veiksmīgas ziemošanas pamatā. Pareizi būtu bišu saimes atbrīvot no tādas barības jau rudenī, bet visu sarežģīja ievilkusies sezona un vēlie ziemošanas darbi, kuriem daudzi biškopji nebija sagatavojušies.

No ražas viedokļa gads vērtējams kā sekmīgs, bet no saimnieciskā – katastrofāls, daudzi biškopji ir samazinājuši bišu saimju skaitu dravās, un vēl ir daļa, kas no biškopības ir atteikusies vispār. Pastāvošajā situācijā nevar apgalvot, ka biškopības nozare attīstās un ir perspektīva.

GUNTARS MELNIS,
LBB konsultants biškopībā